

Suomalaisten veri vetää yhä metsälle

Vuonna 2015 tilastoitiin peräti 3,5 miljoonaa jahtipäivää. Alan harrastajille saalis ei ole pääasia – tärkeintä ovat luonto ja yhteisöllisyys.

Meri Alaranta-Saukko
15.5.2017 9:03

Reportaasi Auton nokkahalkoo lumista, korkeaa metsää. Kun oranssiliiviset ja -pipoiset miehet pyssyineen viimein nousevat maasturistaan, ollaan syvällä korvessa.

Alkamassa on Keskustanuorten Eräkerhon perinteinen peurajahti Eurajoen metsästysseuran vieraana.

Jahdin johtaja **Teppo Uusi-Uola** on käskynjaolla vähän aiemmin osoittanut kullekin osanottajalle passipaikan. Ukkoja seisoo säännöllisin välimatkoin sähkölinjan vierellä, osa päivystää tien varressa.

Kahden kilometrin taipaleella on parikymmentä miestä aseineen valmiina saattamaan valkohäntäpeuran pataan.

Kolme mäyräkoiraa on laskettu metsään. Haukku kiirii koivikon kätköistä. Yksinäisen linnun häätähuuto jää lepattamaan ilmaan.

– **TÄMÄ ON** oottelua. Pitää olla paljon vaatetta, eräkerhon johtaja **Ville Toivanen** myhäilee tähystyspaikallaan.

Hän on varustautunut hyvin. Repussa on lämmintä juotavaa ja mieli korkealla.

– On mahtava, että päästiin taas tänne mukaan, hän kiittelee.

Vuodesta 2005 toimineella Keskustanuorten Eräkerholla on muutamia kokoontumisia vuosittain.

Yhtenä tehtävänä on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Aktiivisia on oltu viimeksi ainakin aselain uudistuksen yhteydessä sekä petoasioissa.

Nimestä huolimatta ikärajaa ei tunneta, ja nytkin peurojen perässä on sekä vanhempia että nuorempia erämiehiä. Naisiakin jäsenistöön kuuluu, vaikka tällä kertaa mukaan ei sattunutkaan yhtään.

TOIVANEN perimetsästysharrastuksen isältään, jonka kanssa hän kulki pyyntireissulla lapsesta saakka. Kahdeksanvuotiaana hän pääsi ajomieheksi ja iän riittäessä suoritti metsästäjäätutkinnon.

Taitaa olla tavallinen tarina alan harrastajien parissa. Ainakin tässä seurueessa yksi jos toinen on aloittanut metsästyksen papan tai isän kanssa heti, kun on pysynyt pystyssä omilla saappailla.

Heidän kaltaisiaan saisi olla enemmän, sillä metsästysseurat ukkoutuvat kovaa kyytiä. Harrastus on kalliin maineessa, eikä metsästysseuroihin pääsy ole itsestäänselvää.

– Nuoria kannattaisi ottaa mukaan jahtiin. Muuten havahdutaan liian myöhään huomaamaan, ettei uutta sukupolvea ole kasvamassa, Toivanen sanoo.

Hötkyilijä ei jahdissa pärjää. On maltettava pysähtyä ja odottaa. Teppo Uusi-Uola kiikaroi puurajan kätköihin.

PETRA PÖYLIÖ

METSÄSTYS on Suomessa aina ollut perinteinen harrastus ja mahdollista kaikille metsästystutkinnon suorittaneille.

Toivasen mukaan onkin syytä pitää huoli siitä, ettei homma muutu kaupalliseksi eliittilajiksi.

Vielä siitä ei näyttäisi olevan vaaraa ainakaan lukujen valossa.

Vuosittain noin 300 000 metsästäjää maksaa riistanhoitomaksun ja on oikeutettu riistametsälle. Vuonna 2015 reilu 200 000 myös käytti tätä oikeutta. Yhteensä he urakoivat 3,5 miljoonaa metsästyspäivää.

Riistakeskuksen tilastojen mukaan metsästäjien määrä on pysynyt suurin piirtein samana 1980-luvulta lähtien, mutta pienentynyt ihan viime vuosina. Samalla myös saaliit ovat vähentyneet.

METSÄSTÄJÄLIITON toiminnanjohtaja **Panu Hiidenmies** pitää muutoksia kosmeettisina. Hän uskoo, että aktiivisesti metsästävien määrä on jopa kasvanut.

– Outdoor-tyyppinen lifestyle on kovassa huudossa. Aktiiviset metsästävät paljon ja käyttävät siihen myös rahaa, Hiidenmies perustelee.

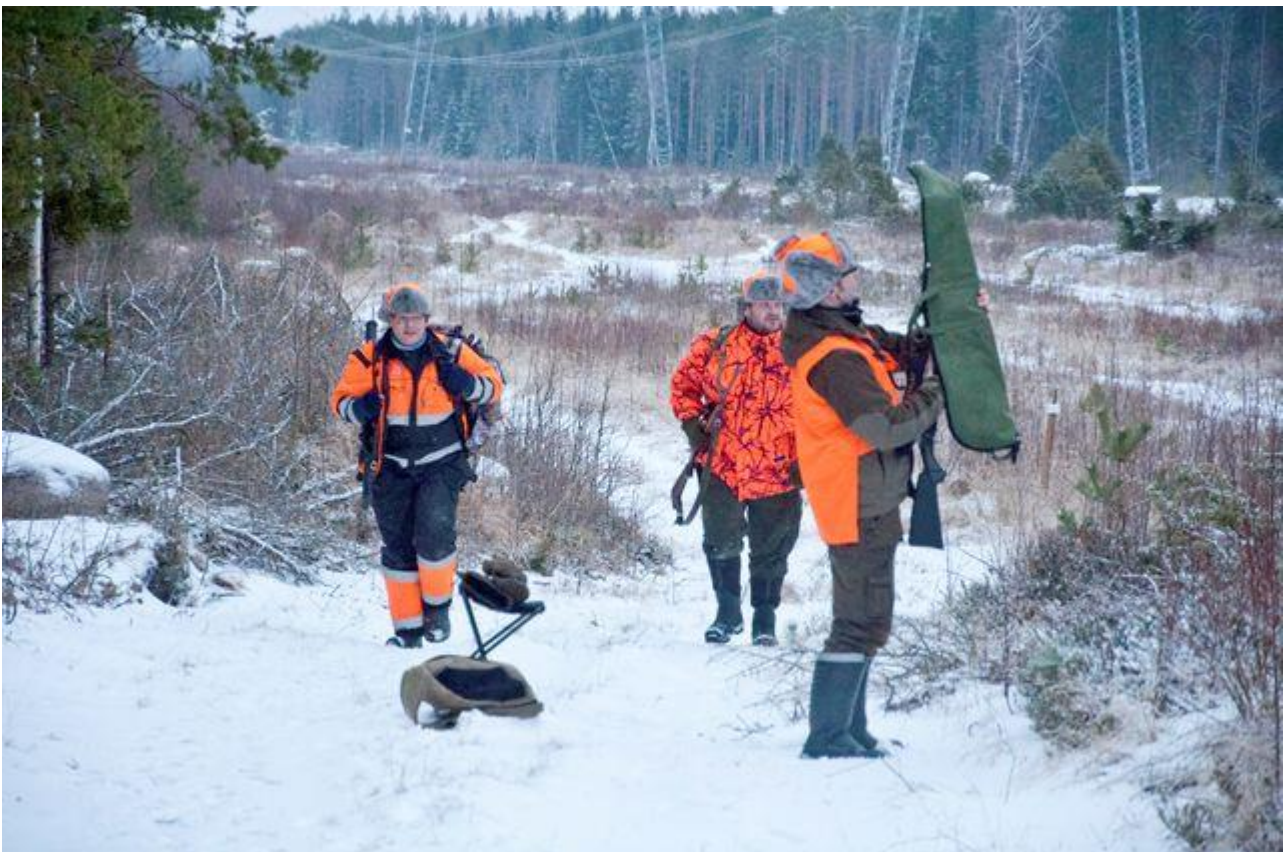
Metsästysharrastus vetää hänen mukaansa mukavasti nuoria, myös naisia.

Haasteena on, ettei metsästyseuroissa ole huolehdittu riittävästi jäsenkunnan uudistumisesta. Väen vanhetessa se vaikeutuu, sillä seuratoiminta on paljon muutakin kuin liipaisimen vetoa. Pitää osata riistanhoitoa ja pyörittää yhdistystä.

– Käy niin, että tulijoita olisi, mutta he eivät ehdi päästä ajoissa riittävälle tasolle.

Hiidenmiehellä itsellään on tavoitteena värvätä yksi uusi metsästäjä joka päivä. Hän haastaakin metsästäjät ottamaan seuraavaan jahtiin mukaan edes yhden nuoren.

– Ehkä hänestä ei tule metsästäjää, mutta saa ainakin kokemuksen.

Ville Toivanen (vas.), Teppo Uusi-Uola ja Jaska Salonen nauttivat Keskustanuorten Eräkerhon peurajahdin tunnelmasta.

PETRA PÖYLIÖ

MUTTA SIITÄ kaupallistumisesta.

Varustetaso on parantunut huimasti tekniikan kehityksen ansiosta. Vaatteissa on goretexiä ja kahisemattomia pintoja. Kaikkea on ajateltu. Turha edes puhua aseiden kehittymisen edistysaskeleista.

Oma lukunsa ovat paikannus- ja seurantalaitteet. Eurajoen erämaassakin jokaisen äijän korvaan tulee reaaliaikaista tietoa siitä, missä paikantimella varustetut mäyräkoirat vipeltävät.

– Olisihan se aika puuduttavaa seisoa tuntikausia ummikkona, Toivanen tuumaa ja näyttää kännykän kartalta, missä **Jerry**-koira painaltaa.

EI SIITÄ tosin kauan ole, kun metsästys oli täysin manuaalista. Lintuja sentään etsitään edelleen perinteisesti kävelemällä.

Tekniikan lisäksi koirien määrä on kasvanut, ja niitä on jalostettu entistä paremmiksi pyyntiavuiksi.

Luonnollisesti se kaikki maksaa, mutta hinta on toisaalta suhteellinen asia. Kun kerran hankkii kunnan vehkeet, niillä pärjää Toivasen mukaan pitkälle.

– Vaikka kyllähän lihalle kilohintaa tulee. Ei sitä uskalla edes laskea, hän naurahtaa.

Arvokasta riistä olisi toki ostaakin. Toisaalta esimerkiksi kotimaista hirveä ei juuri ole myytävänä. Pyytäjät haluavat herkutella saaliillaan itse.

HIIDENMIES ei pelkää metsästysharrastuksen elitistymistä tai kaupallistumista.

– Suomessa en näe sitä vaaraa. Meillä homma perustuu vahvasti metsästysseuroihin ja tapahtuu yhteistyössä maanomistajien kanssa. Tavallaan meidän järjestelmämme on hyvin kehittynyt kaupallisen metsästyksen muoto.

Paljon puhutaan myös metsästyksen liittyvistä matkailumahdollisuuksista. Jo nyt meille virtaa jahdinnälkäisiä turisteja Keski-Euroopasta ja Kaukoidästä.

– Antaa sen asian kehittyä rauhassa, Hiidenmies tuumaa.

Metsästyksessä tekniikka on nykyään tärkeänä apuna.

PETRA PÖYLIÖ

JAHTIPORUKAN tunteiden perusteella metsästysharrastuksessa parasta on luonto. Se, että saa olla rauhassa itsensä ja omien ajatustensa kanssa.

– Metsä on sielun resurssivara, Toivanen runoilee.

– Elämä on hektistä. Hetki hiljaa metsän rauhassa ilman kännykän räpläämistä antaa paljon, jahtikaveri **Simo Heikkilä** säestää.

Tärkeitä ovat myös kaverit. Nuotiolla ja saunan lauteilla jahdin jälkeen kuulee parhaat tarinat.

METSÄSTYS tarjoaa jännitystäkin.

– Vähän kun metsän reunassa rasahtaa, adrenaliini kierähtää heti vereen, miehet tuumaavat.

Liha on Toivasen mukaan vain bonus, jonka saa jos saa. Kai se on uskottava, sillä tältäkin reissulta ei ole tuliaisia tiedossa kuin korkeintaan mahdollisen saaliin ampujalle. Muut ovat mukana nauttiakseen jahdistista ja seurasta.

LUONNONVARAKESKUKSESSA on tutkittu metsästyksen arvoa. Viime vuonna julkaistiin selvitys sen hyvinvointivaikutuksista, ja tänä vuonna valmistuu tutkimus, jossa pyritään muuntaamaan metsästyksen arvo euroiksi.

– Yleensä riistanhoidon ja metsästyksen arvo on mitattu saaliin määrällä. Muita taloudellisia piirteitä ei sen sijaan ole juuri selvitetty, erityistutkija **Jani Pellikka** sanoo.

Vielä hän ei suostu antamaan tarkkoja lukuja, sillä tutkimus on kesken. Joka tapauksessa metsästyksen rahallinen arvo esimerkiksi matka- ja majoituskustannuksineen, varusteineen ja koirineen nousee kymmeneen miljooniin euroihin.

Jos huomioon otetaan vielä kerrannaisvaikutukset, puhutaan sadoista miljoonista.

Vähän kun metsän reunassa rasahtaa, adrenaliini kierähtää heti vereen.

PSYKKISET ja fyysiset hyvinvointivaikutukset liittyvät liikuntaan, luonnossa olemiseen ja koiriin.

Metsästyksen järjestäytyminen seuroittain synnyttää sosiaalista hyvinvointia.

– Suurriistan saalistus tapahtuu toverijahteina. Esimerkiksi Pohjois-Amerikassa tilanne on toinen, Pellikka toteaa.

Hiidenmies huomauttaa, että maaseudulla metsästysseurat ovat lähes ainoita aidosti toimivia yhdistyksiä ja niiden merkitys on yhteisössä suuri.

– Suomalaisilla on niin vahva riistaveri, että metsästyksen eteen ollaan valmiita tekemään töitä.

TÄSTÄ TODISTAA myös Keskustanuorten Eräkerhon jahtiporukka.

Alkusyksystä kevättalvelle ylimääräinen aika menee monella metsästyksen hurahaneella ensin lintujahdissa, sitten hirvimetsällä. Osa pyytää lisäksi pienpetoja, toiset laukkaavat jänisten perässä. Myös suurpetoja jahdataan lupien mukaisesti.

– Ison palan se vapaa-ajasta nielaisee. Perheessä eräharrastus ei kuitenkaan herätä närää. Se on sekä minulle että vaimolle tärkeä työn ja arjen vastapaino, Toivanen sanoo.

Teemu Haapamäki on kulkenut metsällä paapan kanssa pikkupojasta saakka.

PETRA PÖYLIÖ

PASSIPAIKAN hiljaisuuden rikkoo moottorisahan jylinä. Tähäkö mahdollisuudet sulivat? Toimittajia on ohjeistettu olemaan hiljaa. Kameran sulkijan äänikin on kuulemma liikaa.

– Eivät ne peurat moottorisahoista ja traktoreista välitä. Ovat tottuneet, Toivanen rauhoittelee ja pistää tupakaksi.

Tupakan tuoksukaan ei eläimiä säikäytä eivätkä kirkkaat värit.

– Pahinta on liike. Jos huomataan tuolla metsänreunassa toimintaa, silloin ollaan kuin pysäytetyssä filmissä, Toivanen opastaa.

KOIRAT OVAT eksyneet saalistaan. Haukkua ei kuulu, hiirihaukka vain huutaa hiljaisuuteen. Jahdinjohtaja päättää, että on tauon paikka.

Metsästysseuran maja on pian tupaten täynnä miehiä. Nurkassa hiiltyvät makkaratulet, kolme nuorta mäyräkoiraa pyörii lattialla. Puhetta on niin, ettei kuule omia ajatuksiaan.

Seuran johtaja **Jussi Lainio** syö makkaraa vaimonsa tekemän sinapin höystämänä.

– Meillä on ollut hyvä kausi. Riistakanta on tehokkaan hoidon myötä kehittynyt myönteiseen suuntaan. Saalista on saatu enemmän kuin moneen vuoteen, hän iloitsee.

PEURALUPIA seuralle tuli peräti 110. Viimeisen kymmenen vuoden aikana valkohäntäpeura-kanta on Suomessa jopa tuplaantunut.

Silti sitä pitää jatkuvasti vaalia. Eurajoella peuroja ruokitaan muun muassa viljalla ja jämpörkanoilla, joita edellisenä vuonna kuljetettiin metsään peräti 150 kuutiota.

Talvet voivat olla peuroille kohtalokkaita. Jos pakkasta ja lunta on paljon, ne menehtyvät kylmään ja nälkään.

– Metsästäjä myös antaa, ei vain ota. Vastuu on kova, Lainio painottaa.

Peuran maku on riistainen, Teppo Uusi-Uola kertoo.

PETRA PÖYLIÖ

SUOMESSA metsästys on varsin tarkasti lailla säädeltyä. Metsästyslain lisäksi toimintaa säätelevät luonnonsuojelulaki, eläinsuojelulaki ja aselait.

Metsästäjäliitto on lisäksi vahvistanut metsästäjän eettiset ohjeet, joiden yksi perussääntö on: kunnioita luontoa ja riistaa.

– En koskaan ammu eläintä pakolaukkaan. Riistaa ei voi ottaa väkisin, Toivanen sanoo.

Riistaeläinten huomioon ottamisesta kertoo vaikkapa se, että peuran metsästyksessä saa käyttää vain sellaisia ajavia koiria, joiden säkäkorkeus ei ylitä 28 senttimetriä.

– Siinä halutaan jättää saaliillekin vähän mahdollisuuksia, Toivanen tulkitsee.

PELLIKKA KERTO, että ajojahtien lisäksi peuroja pyydetään kyttäysjahdilla. Siinä eläimiä saalistetaan ruokintapaikoilta.

– Erityisesti Varsinais-Suomessa jahtialueilla näkee kyttäyskoppeja. Monet niistä ovat lämmitettyjä ja hyvin varusteltuja.

Mitä tutkija arvelee, eikö metsästyksen perusidea jo hieman kärsi kaikenlaisesta hifistelystä?

– Onhan se iso kulttuurin muutos. Tietty arvo on silläkin, että esi-isien jalanjäljissä koetaan jotain autenttista eläimistä ja luonnosta. Toisaalta metsästyskulttuuri on aina ollut elävä, ja sellaisena se tule pitääkin.

Haavoittuvuuttakin lisäteknikka tietysti tuo. Joku voi syrjäytyä porukasta, jos ei omista kallista radiopuhelinta. Toisaalta esimerkiksi hirvijahti tyssää siihen, jos koiran gps-laitteesta loppuu akku.

Esi-isien jalanjäljissä koetaan jotain autenttista eläimistä ja luonnosta.

TAUKO ON PIDETTY. Uusi-Uola jakaa uudet passipaikat. Strategiaa pohditaan porukalla.

Laihialainen **Teemu Haapamäki** jää pitämään viimeistä paikkaa metsätien varteen.

Jahtireissu kauempana kotikonnuista on mieluisa mahdollisuus. Sellainen ei nimittäin ihan helposti onnistu.

Peurajahdissa Satakunnassa hän on eräkerhon kanssa jo kuudetta kertaa. Kotopuolella Haapamäki pyytää hirviä ja lintuja. Virossa on tullut käytyä villisikajahdissa.

Rakennusyrittäjän mieli lepää ja ajatukset lentävät korven hiljaisuudessa. Pitkinä tapahtumattomina hetkinä hän saattaa päässään laskea urakkatarjouksia.

Miehellä on myös kokin koulutus, joten metsänelävät jalostuvat hänen kattiloissaan milloin etnisesti maustetuiksi herkuiksi, milloin perinteiseksi käristykseksi tai palapaistiksi.

HAAPAMÄEN mukaan ihmiset suhtautuvat metsästyksen nykyään pääasiassa myönteisesti. Kannan harventajien katsotaan olevan hyvällä asialla.

– Ilman metsästystä esimerkiksi hirvikolareiden määrä moninkertaistuisi. Mehän olemme metsän suojelusenkeleitä, Tapion väkeä, Haapamäki hymyilee.

Myös tutkimusten valossa metsästyksen julkisuuskuva on myönteinen. Sitä vastustavien määrä on pienempi kuin koskaan 40 vuoden aikana.

Hiidenmiehen mukaan se ei ole sattumaa.

– Valtaosa metsästäjistä on kunnan kansalaisia, jotka välittävät luonnosta ja toimivat kestävän käytön periaatteiden mukaan.

EURAJOELLA peura pääsee pakosalle. Jahtia päätetään jatkaa seuraavana päivänä.

Eräkerhon retki ei kuitenkaan pääty ilman osumia, sillä sunnuntaina jahdin johtaja Uusi-Uola kaataa kuin kaataakin metsäkauriin.

Mutta eihän se saalis ollut pääasia, vaan ystävien seura ja luonnon rauha. Niitä saatiin tältäkin reissulta paljon. Seuraavaa jo odotellaan.

Reportaasi ilmestyi alun perin Suomenmaan viikkolehdessä 17.2.